



# တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ

လံာ်စဲကျဲးထူးထီၣ်ရၤလီၤအနီၣ်ဂံၢ် 1856 လါစဲးပထုဘၣ် 2020



# တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ

လံာ်စဲကျဲးထူးထီၣ်ရၤလီၤအနီၣ်ဂံၢ် 1856, လါစဲးပထုဘၣ် 2020

## တၢ်ဟံးပနီၣ်တဟံးမူဒါတဖၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဖဲလံာ်စဲကျဲးထူးထီၣ်ရၤလီၤတဘျီအံၤအပူၤမ့ၢ်ဒၣ်ထဲလၢတၢ်ဟံးစုန့ၣ်ကျဲထီၣ်ရၤအဂီၢ်ခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်တဟံးဝဲဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်လီၤမူဒါတၢ်မၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖး

စဲၣ်နီၣ်ဖိးသဲးဘၣ်ဒီးတၢ်တဘျီန့ၣ်ဝဲဒ်အမ့ၢ်သဲးစးတၢ်ဘျီအလံာ်ဟံးဖျါအသိးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်လၢအဘၣ်တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဟံးလီၤဝဲထဲလၢတၢ်ဟံးစုန့ၣ်ကျဲထီၣ်ရၤအဂီၢ်ခိၣ်,

အယိကပၣ်ဃုာ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤထီၣ်ရၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

နကြးဒီးန့ၣ်ဝဲဒ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးစဲၣ်နီၣ်ဖဲနမ့ၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်လီၤလီၤဆီဆီတမံၤလၢလၢအခါန့ၣ်လီၤ. EPA

ကျဲးစးမၤတၢ်လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ဟံးဖျါထီၣ်ကတီၢ်အံၤ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအတၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲးအဂ့ၢ်,

ဘၣ်ဆၣ်တအိၣ်ဒီးတၢ်အုၣ် ကီၤလၢအဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအတၢ်လီၤတံၢ်လီၤဆဲး, အဘၣ်အတီ မ့တမ့ၢ်

အတၢ်လၢတၢ်ပျဲအဖီခိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

© ဘၣ်ထီၣ်ရဲယုာ်ကီၢ်စဲၣ် Environment Protection Authority Victoria

(ဘၣ်ထီၣ်ရဲယုာ်တၢ်ကရၢကရိလၢအဒိသဒါန့ၣ်ခိၣ်ဃၢၤ) 2020.



တၢ်ဖံးတၢ်မၤအံၤမ့ၢ်ဝဲ, တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ, လၢအဒိးန့ၣ်လံာ်အုၣ်သးဖဲ [Creative Commons](#)

[Attribution 4.0](#) တၢ်အုၣ်သးအဖီလၢန့ၣ်လီၤ.

နအိၣ်ဒီးတၢ်သဘျီလၢနကစူးကါကဒါက့ၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢအအိၣ်ဟံးဖဲတၢ်အုၣ်သးဝဲန့ၣ်အဖီလၢသ့ဝဲ,

ဖဲတၢ်အိၣ်သးလၢနဟ့ၣ်ခြံးဒူးဖဲ Environment Protection Authority Victoria (EPA Victoria)

အဖီခိၣ်ဒ်ပုၤကွဲးလံာ်ဖိတဂၤအသိး, ဒူးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ဆီတလဲအိၣ်တ အိၣ်အဂ့ၢ်,

ဒီးလူၤဟံးမၤထွဲတၢ်အုၣ်သးအဂၤအတၢ်ဘျီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်စူးကါဝဲဒ်တၢ်အုၣ်သးအံၤတသ့ဝဲလၢ—

တၢ်ဒိတၢ်ဂီၤဒီးတၢ်ဂီၤတၢ် ဖိၣ်တမံၤလၢလၢ, ပနံၣ်တၢ်ပနီၣ်, ဃုာ်ဒီး EPA အမံၤပနီၣ်ဒီးဘၣ်ထီၣ်ရဲ

ယုာ်ပဒိၣ်အမံၤပနီၣ်, တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤတမံၤလၢလၢအဘၣ်တၢ်ဆုၤ အီၤခီဖျိကရၢအဂၤတဖု

ဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်စိဟ့ၣ်ကမိၤဒီးထူးထီၣ်စဲကျဲးအီၤခီဖျိ  
Environment Protection Authority Victoria  
200 Victoria Street, Carlton VIC 3053

ဟ့ၣ်ယဲၤသန့- [epa.vic.gov.au](http://epa.vic.gov.au) | လီၤတဲစိနီၣ်ဂံၢ်- 1300 372 842  
(1300 EPA VIC)



နမ့ၢ်လိၣ်ဘၣ်ပုၤကတီၢ်ကျိးထံတၢ်ဖိအတၢ်မၤစၢၤ မ့တမ့ၢ်  
နမ့ၢ်အိၣ်ဒီးလၢတၢ်ကကွဲးကျိးထံလံာ်တီလံာ်မိအံၤန့ၣ်ဝဲသးစူၤကိးဘၣ်ဖဲ  
131 450 ဒီးဟံးဖျါထီၣ်ကျိၣ်လၢနလိၣ်ဘၣ်အဂ့ၢ်တက့ၢ်.

နမ့ၢ်ပုၤအုၣ်အး, မ့တမ့ၢ် တနၢ်ဟူတၢ် မ့တမ့ၢ် ကတီၢ်တၢ်တသ့ဘၣ်န့ၣ်,  
ဆဲးကျိးပုၤခီဖျိ National Relay Service တက့ၢ်. လၢတၢ်သ့ၣ်ညါအါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ်,  
န့ၣ်လီၤကျဲးဖဲ- [www.relayservice.gov.au](http://www.relayservice.gov.au)

# တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ

## တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီတဖၣ်

တၢ်ကွၢ်ပိာ်ထံနီၤဖးကဒါက့ၤ ..... 3

တၢ်ကဘၣ်ဆၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတၢ်မၤအီၤသ့န့ၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ် ..... 4

1. အဆိကတၢ်မၤလီၤမၤကွၢ်တၢ် ..... 7
  - ယမၤလီၤမၤကွၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်မ့ၢ်တသ့န့ၣ်တၢ်ကမၤသးဒ်လဲၣ်. .... 8
2. လီၤကဲလၢအကဲထီၣ်သးသ့ ..... 8
3. ပတီၢ် (မ့တမ့ၢ် တၢ်လၢအပိာ်ထံထီၣ်) ..... 9
4. တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပာ်ဘၣ်ပးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ် ..... 10
5. တၢ်စူးကါအီၤသ့ဒီးကၢကီၣ်ဝဲဒၣ် ..... 11
6. တၢ်အပူၤကလံၤ ..... 13

ဖဲဆၢကတီၢ်ပူၤကွၢ်တၢ်လဲၣ်လီၤဝဲဒၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲတဆိဘၣ်တဆိသ့ဝဲ ..... 14

တၢ်တိၤစၢၤမၤစၢၤလၢအအိၣ်ဟံၣ်တဖၣ် ..... 15

## တၢ်ကွၢ်ပိာ်ထံနီၤဖးကဒါက့ၤ

ဖဲဘၣ်ထီၣ်ရံၣ်အပူၤ, သဲစးတၢ်ဘျးအသီလၢအကဲထီၣ်သးတဖၣ်  
ဘၣ်တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဟံၣ်လီၤလၢတၢ်တြီဆၢတၢ်မၤဟးကွၢ်ဟးဂီၤပုၤကူပုၤကညီအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးန့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤခီဖျိတၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီကလံၤဒီးတၢ်တဖၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်ဒီသဒၢန့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤလဲၣ်လီၤအတၢ်သိၣ်တၢ်သီ 2017 (*Environment Protection Act 2017*) (တၢ်သိၣ်တၢ်သီ)<sup>1</sup> မ့ၢ်ဝဲ [general environmental duty](#) (GED) (န့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤအမူဒါထီၣ်ရီၤတဖၣ်) န့ၣ်လီၤ.

GED မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤကျဲၤကျဲၤအသီလၢတၢ်ပညိၣ်ယီၤအီၤလၢတၢ်ဒီသဒၢ  
ဝဲဒၣ်တၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီကလံၤအတၢ်မၤဟးကွၢ်ဟးဂီၤအါန့ၢ်ဒီးတၢ်ပၤဆူၣ်ကျဲၤဘၣ်က့ၤတၢ်ဒီဘၣ်မၤဟးကွၢ်ဟးဂီၤတၢ်မၤဘၣ်ဒိတၢ်ကဲထီၣ်သးဝဲလဲၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီအဖီလၢ, တၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲဒၣ်မူဒါသၢခါလၢတၢ်မၤဆဲးလီၤ, စ့ၤလီၤ, မ့တမ့ၢ် တၢ်ခိၣ်ဆၢဝဲဒၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဖဲတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲ လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲတသ့ဖဲအသ့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်န့ၣ်ကျဲၤအံၤတၢ်ကပညိၣ်ယီၤဝဲဖဲမူဒါခဲခဲန့ၣ်အဖီခိၣ်, လၢအမ့ၢ်ဝဲ-

န့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤအမူဒါထီၣ်ရီၤတဖၣ် <sup>2</sup>	မူဒါလၢတၢ်ပၤဆူၣ်ကျဲၤမၤကဆီဝဲဒၣ်တၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီအလီၢ် <sup>3</sup>
GED ဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲလၢ 'ပုၤတဂၤလၢလၢအမၤသကိးတၢ်ဖဲတၢ်ဟူးတၢ် ဂဲၤအပူၤဒီးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤဘၣ်ဒိပုၤကူပုၤကညီအတၢ် အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ မ့တမ့ၢ် န့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤခီဖျိတၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီ ကလံၤမ့တမ့ၢ် တၢ်တဖၣ်တဖၣ်လၢကဘၣ်မၤဆဲးစ့ၤလီၤတၢ် လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်န့ၣ်, ဒ်န့ၣ်အသိးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဘၣ်ဝဲအဖီခိၣ်တသ့ဖဲအသ့န့ၣ်လီၤ'.	န့ၣ်ဆၢခိၣ်ဝဲဖဲတၢ်ပၤဆူၣ်ကျဲၤတၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီအလီၢ် 'န့ၣ်ဆၢ မၤဆဲးစ့ၤလီၤတၢ်လၢအမၤဘၣ်ဒိပုၤကူပုၤကညီအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးန့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤဖဲ ဘၣ်အဘၣ်သီအလီၢ်ဒ်န့ၣ်အသိးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲတသ့ဖဲအသ့န့ၣ် လီၤ'.

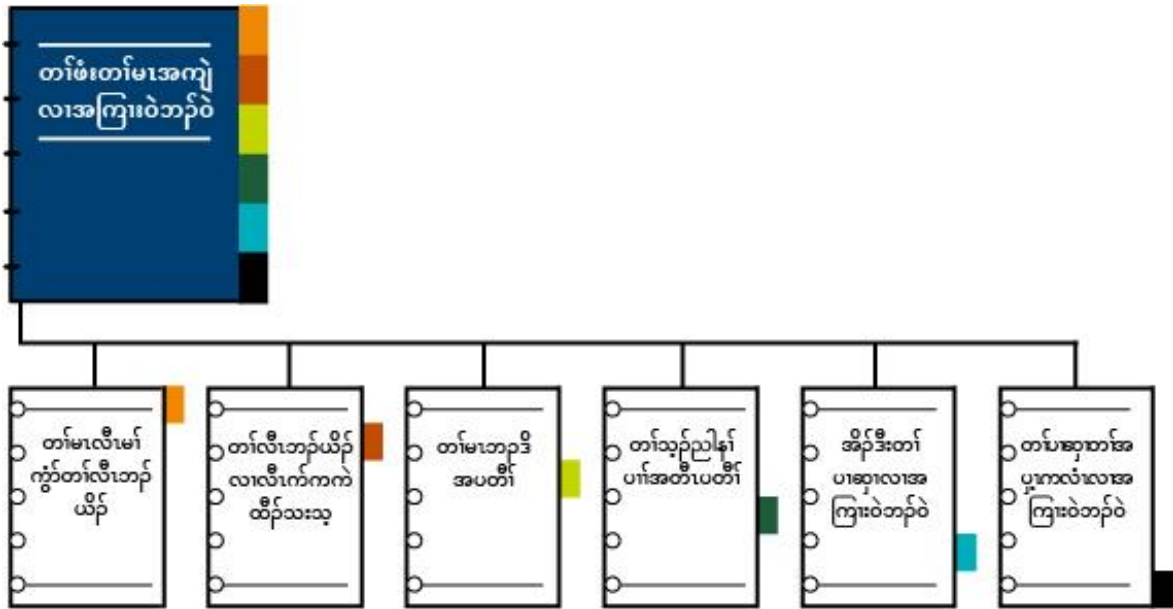
မူဒါလၢတၢ်မၤဝဲဖဲတၢ်ဒီဆၢတၢ်မၤဘၣ်ဒိလၢအကဲထီၣ်သးခီဖျိတၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီအတၢ်ကဲထီၣ်ကလံၤ<sup>4</sup> ဒ်န့ၣ်အသိးတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်ဝဲလၢန  
ကဟ့ၣ်တၢ်ဒီဆၢဖဲတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲတသ့ဖဲအသ့န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤကမ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်န့ၣ်ကျဲၤလၢတၢ်မၤလီၤဆီအီၤအဂ့ၢ်အကျိၤန့ၣ်လီၤ.

<sup>1</sup> ဒ်အဘၣ်တၢ်ဘျီဘၣ်မၤဂ့ၢ်လီၤအီၤခီဖျိ *Environment Protection Amendment Act 2018* (တၢ်ဘျီဘၣ်မၤဂ့ၢ်လီၤအီၤခီဖျိ *Environment Protection Amendment Act 2018*)  
<sup>2</sup> Section 25 of *Environment Protection Act 2017* (တၢ်ဒီသဒၢန့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤအတၢ်သိၣ်တၢ်သီ 2017 အဆၢဒိၣ် 25) (ဒ်အဘၣ်တၢ်ဘျီဘၣ် ဘၣ်မၤဂ့ၢ်လီၤအီၤခီဖျိ  
*Environment Protection Amendment Act 2018* အသိး).  
<sup>3</sup> Section 39 of *Environment Protection Act 2017* (တၢ်ဒီသဒၢန့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤအတၢ်သိၣ်တၢ်သီ 2017 အဆၢဒိၣ် 39) (ဒ်အဘၣ်တၢ်ဘျီဘၣ် ဘၣ်မၤဂ့ၢ်လီၤအီၤခီဖျိ  
*Environment Protection Amendment Act 2018* အသိး).  
<sup>4</sup> Section 31 of *Environment Protection Act 2017* (တၢ်ဒီသဒၢန့ၣ်ဆၢခိၣ်ယၢၤအတၢ်သိၣ်တၢ်သီ 2017 အဆၢဒိၣ် 31) (ဒ်အဘၣ်တၢ်ဘျီဘၣ် ဘၣ်မၤဂ့ၢ်လီၤအီၤခီဖျိ  
*Environment Protection Amendment Act 2018* အသိး).

# တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ

## တၢ်ကဘၣ်ဆၢတၢ်မၤန့ၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတၢ်မၤအီၤန့ၣ်သ့ၣ်လဲၣ်

တၢ်ဖံးမၤဝဲဒၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲအိၣ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲန့ၣ်ကဘၣ်ဟံၣ်လီၤတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါလၢတၢ်မၤဖၢၤတၢ်မၤ မ့တမ့ၢ်မၤဆဲးစ့ၤလီၤတၢ်မၤဟးကွၢ်ဟးဂီၤအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.



**တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤ**မၤလီၤမၤကွၢ် မ့တမ့ၢ် လဲလိာ်မၤပျဲတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ်ထံးတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်ကထီၣ်တုၤလီၤတီၤလီၤဒိၣ်မး, လၢအထီၣ်ထွဲထီၣ်ခိဖျိစဲးဖိကဟၣ်ပိညါ မ့တမ့ၢ် တၢ်ပၤဆၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်, ဒီးလၢခံက တၢ်တၢ်သိၣ်လိဒီးတၢ်မၤလီၤထံးသးအလီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ထီၣ်န့ၣ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်ကဘၣ်ဟံၣ်ဖိၣ်န့ၣ်တၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤတဖၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.



တၢ်မၤဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒါတၢ်အိၣ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဝဲတၢ်မၤဘၣ်ဒိဒီးဒိၣ်, တၢ်ဆၢမုၢ်လၢဘၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ကျဲၤပၤဆၢတၢ်အဝဲန့ၣ်ဒီးအါန့ၣ်လီၤ. နမၤတၢ်အံၤလၢတၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်န့ၣ်တၢ်ကွၢ်ထံဆိမိၣ်ဒီးစူးကါတၢ်ပၤဆၢရဲၣ်ကျဲၤကြးဝဲဘၣ်ဝဲဝဲကတၢ်လၢအအိၣ်ဟံၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤလီၤမၤကွၢ်တၢ် မ့တမ့ၢ်တၢ်မၤဆဲးစ့ၤလီၤတၢ်မၤဟးကွၢ်ဟးဂီၤအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

# တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ

ဖဲနဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်ဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤဘၣ်ဒိလၢ အမၤညီၣ်န့ၢ်သးတဖၣ်အခါ, ထီၣ်န့ၢ်ဖျါထီၣ်တၢ်လၢနမၤဝဲ တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲမ့ၢ်မနုၤလဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၢ်သ့ဝဲဖဲလၢ-

- နဟံးန့ၢ်မၤကဲထီၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤတုၤလီၤထီၣ်ဘးဂ့ၤဂ့ၤလၢတၢ် ပၤဆုၤမၤလီၤမၤကွံာ် မ့တမ့ၢ် သုးကျဲတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်, - ဒီး/မ့တမ့ၢ်
- တၢ်လီၤဖဲတၢ်မၤကဲထီၣ်တၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲတၢ်ဖံးတၢ်မၤတ အိၣ်အလီၢ်, နဟံးဖျါထီၣ်န့ၢ်ဒီးတၢ်ဖံးထံသမံသမိဒီးဟံးန့ၢ်မၤ တၢ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲတဖၣ်တုၤလီၤတီၤလီၤန့ၢ်လီၤ.

တၢ်ဟ့ၣ်အဒိလၢ, ညီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအကဲထီၣ်သးဒီးန့ၢ်ဆၢၣ်ခိၣ် ဃၤမ့ၢ်ဝဲသိအတၢ်လီၤလူလီၤဆံၣ်ဖဲသိအဒၢပူၤန့ၢ်လီၤ.

တၢ်ကွၢ်ထံဆိမိၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂ့ၢ်ဒီးတၢ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကအိၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤလီၤမၤကွံာ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤဆဲးစ့ၤလီၤတၢ်မၤဟးကွၢ်ဟးဂီၤတၢ်အဂီၢ်အခိပညီမ့ၢ်ဝဲနကဆိမိၣ်ကွၢ်ထံတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဒ်အမ့ၢ်-



EPA ဒီးစဲးဖိကဟ့ၣ်တၢ်မၤလီၤအတၢ်န့ၢ်ကျဲတဖၣ်မၤစၢၤန့ၢ်သ့ဝဲလၢန တၢ်ဃုထံၣ်န့ၢ်ဝဲဒၣ်-

- တၢ်ဖံးတၢ်မၤမ့ၢ်ဆုၣ်မ့ၢ်ဂီၤလၢအတုၤလီၤထီၣ်ဘး
- တၢ်မၤထွဲတၢ်အတီၤပတီၢ်တဖၣ်လၢတၢ်သမံသမိဝဲဒၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂ့ၢ်
- တၢ်ပၤဆုၤမၤလီၤမၤကွံာ် မ့တမ့ၢ် သုးကျဲတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်.

လၢတၢ်ဂ့ၢ်တနီၤနီၤအပူၤ, အလီၢ်အိၣ်ဝဲလၢနကဘၣ်ကွၢ်ဃုအါထီၣ်ဝဲဒၣ် တၢ်ဃုထၢတဖၣ်လၢတၢ်ပၤဆုၤဝဲဒၣ်နတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ. တၢ်လီၤဖဲ EPA မ့တမ့ၢ် စဲးဖိကဟ့ၣ်တၢ်မၤလီၤအတၢ်န့ၢ်ကျဲတအိၣ်အ လီၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤအကျိၤအကျဲအလီၢ်တဖၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကတုၤလီၤတီၤလီၤဝဲဒၣ်, ဃုထံၣ်န့ၢ်အါထီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တဖၣ်တက့ၢ်. မၤနမူဒါထီၣ်လၢတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၢ်ပၤနတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂ့ၢ်ဒီးကျဲအဘၣ်လၢတၢ်သုးကျဲအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်တက့ၢ်.

# တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ

တၢ်ဆိမိၣ်ဆၢတံၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲမ့ၢ်တၢ်လၢအရ့ၣ်ဒိၣ်လၢတၢ်ကွၢ်ထံဆိမိၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဟးကွၢ် ဟးဂီၤအပတီၢ် မ့တမ့ၢ် အနီၣ်ထီၣ်ဖဲနတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်အပူၤ, တၢ် လၢအမၤဘၣ်အဘၣ်သီကလံာ်သတူၢ်ကလံာ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤဖဲအဘၣ်အၢ ဘၣ်သီအလီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်နတၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲမ့ၢ်မနုၤလဲၣ်အဂ့ၢ်, ကွၢ်ထံဆိမိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်မိၣ်ပျံၣ်ယုထံၣ်အံၤ-

- 1. အဆိကတၢ်မၤလီၤမၤကွၢ်တၢ်:** မ့ၢ်နမၤလီၤမၤကွၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်သ့ၤဒါ.
- 2. လီၤကဲလၢအကဲထီၣ်သးသ့:** တၢ်မၤဟးကွၢ်ဟးဂီၤလၢအကဲထီၣ်သးသ့မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.
- 3. ပတီၢ် (မ့တမ့ၢ် တၢ်လၢအပိၣ်ထွဲထီၣ်):** တၢ်မၤဘၣ်ဒိဖဲပုၤကူပုၤကေၣ်အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ မ့တမ့ၢ် န့ဆၢခိၣ်ဃၢၤနးနးဒဲလဲၣ်.
- 4. နတၢ်သ့ၣ်ညါနၢ်ပၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်:** တၢ်လၢနသ့ၣ်ညါ, မ့တမ့ၢ် တၢ်လၢနယုထံၣ်န့ၣ်အီၤသ့, ဘၣ်ဃးဒီးတၢ် လီၤဘၣ်ယိၣ်ဖဲနတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢနဒုးအိၣ်ထီၣ်အီၤတဖၣ်အပူၤဒဲလဲၣ်.
- 5. တၢ်စူးကါအီၤသ့ဒီးအကၢကီၣ်ဝဲဒၣ်:** ဝဲးဖိကဟၣ်ပီညါ, တၢ်မၤအကျဲအကျဲ မ့တမ့ၢ် တၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢအပၢ ဆၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်. တၢ်ပၢဆၢဒဲလဲၣ်တကလုာ်လၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်စူးကါအီၤဖဲနတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လဲၣ်.
- 6. တၢ်အပူၤကလံာ်:** လၢတၢ်ပၢဆၢအဂီၢ်တၢ်ဘၣ်ဟံၣ်လီၤတၢ်အပူၤကလံာ်ထဲလဲၣ်ဖဲတၢ်ထီၣ်သတြီၤကွၢ်ဝဲဒီးတၢ်တုၤလီၤထီၣ် ဘးဖဲတၢ်မၤစ့ၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ်ဒဲလဲၣ်.

အလီၢ်အိၣ်ဝဲလၢနကဘၣ်ကွၢ်ထံဆိမိၣ်တၢ်ဂ့ၢ်မိၣ်ပျံၣ်တဖၣ်အံၤတပူၤပီၣ်ဒိးအကမၤစၢၤနတၢ်ဆၢတံၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤ အကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ပၢဆၢနတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

# တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ

## 1. အဆိမၤလီၤမၤကွံာ်တၢ်



### တၢ်ပၤဆၢအတီၤပတီၤလီၤဆိတဖၣ်

တၢ်ထီၣ်ကွံာ်တၢ်ကွၢ်လၢအမၤဆဲးစ့ၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဒိၣ်ကတၢၢ်တၢ်လိၣ်ဘၣ်အိၣ်ဒိၣ်န့ၣ်ဒီးတၢ်ထီၣ်ကွံာ်တၢ်ကွၢ်လၢအတူၤလီၤထီၣ်ဘးစ့ၤန့ၣ်ဒီးတၢ်မၤဆဲးစ့ၤလီၤတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ယိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

1. တၢ်ဆိကတီၢ်ကွံာ်တၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးလၢတၢ်မၤလီၤမၤကွံာ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ် –တၢ်အဝဲအံၤမ့ၢ်တၢ်ပၤဆၢလၢအတူၤလီၤထီၣ်ဘးစ့ၤကတၢၢ်န့ၣ်လီၤ.
2. တၢ်မၤဆဲးစ့ၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ခိဖျါတၢ်ဟံးတၢ်လၢတၢ်ဂၤအလီၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ပၤဆၢနီၢ်ခိနီၢ်ခိစဲးဖိကဟ့ၣ်ပိညါလၢတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးအဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.
3. လၢခံကတၢၢ်, ဆိတလဲပုၤအတၢ်ဟံးသ့ၣ်သးခိဖျါတၢ်သုးကျဲပၤဆၢ တၢ်ဒိအမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲကျဲတဖၣ်ဒီးတၢ်သိၣ်လိန့ၣ်လိတဖၣ်, ဒီးစူးကါ personal protective equipment (PPE) (တၢ်ပိးတၢ်လီၤ လၢတၢ်ဒိသဒါလီၤနီၢ်ကစၢ်သး) န့ၣ်လီၤ.

စးထီၣ်မၤအိၣ်ခိဖျါတၢ်ကွံာ်ထံဆိမိၣ်တၢ်ကဘၣ်မၤလီၤမၤကွံာ်တၢ်လီၤ ဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်ဒ်လဲၣ်အဂ့ၢ်တက့ၢ်. တၢ်အံၤကကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ခိဖျါန့ၣ်တၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဟံးလီၤကဒါက့ၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်လၢတၢ်ထုးထီၣ်ကွံာ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂ့ၢ် ထံးတဖၣ်ဖဲတၢ်လီၤတၢ်ကျဲအဆိကတၢၢ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

အဒိ- Ahmed သုးကျဲၤတၢ်လၢတၢ်ဘၣ်ဂ့ၤသိလ့ၣ်အစဲးဖိကဟ့ၣ်တဖၣ်အ ကျးန့ၣ်လီၤ. Ahmed ဟူးဂဲၤဖဲးမၤတၢ်လၢအပုၤသ့ၣ်ဒီးတၢ်ဆိတလဲစဲးဖိကဟ့ၣ် အသိဖဲသိလ့ၣ်အပူၤလၢအဖဲးမၤတၢ်တနံၤဘၣ်တနံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်မၤဝဲဒၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအံၤအဂီၢ်, တၢ်ဘၣ်စဲးဖိကဟ့ၣ်အကျဲဟံးဖျါ ဃာ်တၢ်လၢအသိ (တၢ်တစူးကါဘၣ်ဒိ) ဒီးတၢ်တဖၣ် (တၢ်စူးကါလဲ) စဲးဖိကဟ့ၣ်အသိဖဲတၢ်မၤလီၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢအဟံးဃာ်ဝဲတဖၣ်စၢၤမၤဝဲဒၣ်အပူၤပုၤစူးကါတၢ်ဖိဒ်ညီၣ်န့ၣ်အသိးသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.

Ahmed ဒီးအပူၤမၤသကိးတၢ်ဖိတဖၣ်ညီၣ်စူးကါသိအသိတဖၣ် လၢတနံၤဘၣ်တနံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ အဝဲတတူၢ်ဘၣ်လၢအမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤလီၤမၤကွံာ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အတၢ်ဟံးကီၤအဂီၢ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤစ့ၤလီၤတၢ်ဟံး ကီၤဃာ်တၢ်အနီၣ်ဂံၢ်, ဖဲအတၢ်မၤလီၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ. Ahmed ဟံးကီၤထဲဒၣ်စဲးအသိလၢတၢ်စူးကါတၢ်ဝဲတဖၣ်ဖဲအတၢ်မၤလီၤ တစိၢ်တလီၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲမၤသကိးဒီးခိပုၤလၢအဆၢထီၣ်ဆၢလီၤတၢ်ဖိတၢ်လံၤလၢတၢ်တစူးကါအီၤလၢတဖၣ်ဒ်အကြးဝဲဘၣ်ဝဲအသိးလၢတၢ်ဆၢဝဲဒၣ်သိလၢတၢ်စူးကါအီၤဝဲတဖၣ်ဆူတၢ်လီၤလၢတၢ်ဟံးဃာ်တၢ်သ့အလီၢ်ဖိးသဲးစးန့ၣ်လီၤ.

ဒ် Ahmed ဘၣ်ဟံးဃာ်ဝဲဒၣ်သိဖဲအတၢ်မၤလီၤအသိး, အဝဲမၤလီၤမၤကွံာ် တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢတၢ်ဟံးဃာ်ဝဲဒၣ်သိအသိဒီးအလီၢ်လံၤအလီၢ်တသ့ ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ခဲအံၤန့ၣ် Ahmed ကဘၣ်ဆိမိၣ်ထံတၢ်ပၤဆၢမၤလၢအကဲထီၣ် လိၣ်ထီၣ်သ့လၢတၢ်ကမၤစ့ၤလီၤတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ်, ဒ်န့ၣ်အသိး တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲတသ့ဖဲအသ့န့ၣ်လီၤ.

ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်ကျဲတဖၣ်လၢတၢ်မၤလီၤမၤကွံာ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်မ့ၢ် တၢ်အဂ့ၢ်ကတၢၢ်တချုးဒိးဖဲတၢ်စးထီၣ်မၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒီးတၢ်စူးကါတၢ်ခွဲးဂ့ၤဃာ်ဘၣ်လၢတၢ်မၤလီၤမၤကွံာ်တၢ်လီၤ ဘၣ်ယိၣ်အတၢ်မ့ၢ်လၢကွံာ်စိတခါဖဲတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤတ့ၤလီၤဟံးလီၤတၢ်အခါန့ၣ်လီၤ.

## ယမၤလီၤမၤကွၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်မ့ၢ်တန့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်တၢ်ကမၤသးဒ်လဲၣ်.

မ့တမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤလီၤမၤကွၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်, နကဘၣ်ဆိမိၣ်ထံတၢ်မၤအကျဲလၢအ ကျဲလၢတၢ်မၤစ့ၤလီၤတၢ်ဘၣ်ယိၣ်သ့ဒ်လဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်အိၣ်သးကမၤသးဆူညါအဂ့ၢ်ဖဲကဘျးပၤ 7 ဟံၣ်ဖျါဝဲအသိး, ဘၣ် သ့ၣ်သ့ၣ် Ahmed မၤစ့ၤလီၤအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်သ့ဒ်ဖျါအတၢ်ကွၢ် ထံဆိမိၣ်အသိးဖဲကျးပူၤကဘၣ်စူးကါဝဲအကျဲလၢအကျဲဒ်လဲၣ်ဒီးဟံဝဲအလီၤဖဲလဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဝဲဘၣ်ဃးတၢ်ပၤဆုၤအတီၤပတီၢ်လီၤဆီတဖၣ်အဂီၢ်ဒီးစူးကါအီၤဖဲနတၢ်မၤအလီၢ်န့ၣ်တက့ၢ်.

လၢတၢ်စူးကါတၢ်ပၤဆုၤအတီၤပတီၢ်လီၤဆီတဖၣ်အဂီၢ်, ကွၢ်ထံ ဆိမိၣ်တၢ်အဂ့ၢ်မိၣ်ပုၤတဖၣ်အံၤ-

## 2. လီၤကဲလၢအကဲထီၣ်သးသ့



ကွၢ်ထံဆိမိၣ်တၢ်လၢအလီၤကဲလၢအကဲထီၣ်သးသ့ မ့တမ့ၢ် တၢ်ခွဲတၢ် ယၢ်လၢအဒုးကဲထီၣ်တၢ်မၤဘၣ်ဒိတၢ်သ့အဂီၢ်. တၢ်ဖျါလီၤကဲလၢအကဲထီၣ်သးသ့ဒီးဒိၣ်, တၢ်အရဲဒိၣ်ဒီးအါဖဲတၢ်ဃုမၤ န့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအ ကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲအစၢတဖၣ်အခါန့ၣ်လီၤ. နန့ၢ်ပၢ်တၢ်လီၤကဲလၢအကဲထီၣ်သးသ့ မ့တမ့ၢ် တၢ်ခွဲတၢ်ယၢ်အဂီၢ် သ့ဝဲဒီးဖျါတၢ်ကွၢ်ထံဆိမိၣ်-

- တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤပျဲလီၤဖူးညီန့ၢ်ကဲထီၣ်သးအ ဘျီဆဲးအါလဲၣ်အဂီၢ်
- တၢ်အိၣ်သးမ့ၢ်ဟဲကဲထီၣ်သးတချးဒီးဖဲနတၢ်မၤလီၢ်ဒၣ်လဲၣ်
- တၢ်မၤဟးကွၢ်ဟးဂီၤမ့ၢ်ကဲထီၣ်ညီန့ၢ်သးဖဲတၢ်မၤလီၢ်အဂၤတဖၣ်ဒၣ်လဲၣ်
- တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲလၢပုၤစူးကါတၢ်ဖိ မ့တမ့ၢ် ပုၤတုၤထူးထီၣ်ပနံၣ်တၢ်ဖိ တၢ်လံၤတဖၣ်အအိၣ်.

မ့ၢ်ဖျါလီၤကဲလၢအကဲထီၣ်သးအါထီၣ်ဝဲန့ၣ်, နကဘၣ် ဟ့ၣ်အါထီၣ်တၢ်အရဲဒိၣ်လၢတၢ်မၤလီၤမၤကွၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤဆဲးစ့ၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဒိ- ဖဲ Ahmed အတၢ်မၤလီၢ်, ဖဲသိအသိဒီးအလီၢ်လံၤအလီၢ်တဖၣ်တၢ်ဟံ ဘူးဝဲဒီးတၢ်ပျဲယွၤလီၤထံကျဲလၢအလီၢ်ဖဲကတီၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်သိးအိၣ်ဘူးစ့ၢ်ကီးဒီးသိလုၣ်လုၢ်လီၤလုၢ်ထီၣ်အါအလီၢ်ဖဲသိလုၣ်တဖၣ်ဘၣ်အိၣ်ခိးပတုၣ်တၢ်လၢတၢ်မၤတမံၤမံၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အါတက့ၢ်ပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်ဘၣ်သုးဆီတလဲသိလုၣ်အလီၢ်ဖဲတၢ်လီၢ်တတီၢ်အံၤခဲအံၤခဲန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်သိး, ပုၤမၤတၢ်ဖိဘၣ်စီၣ်ဝဲဒၣ်သိလီၤလံၤဆူတၢ်ဟံသိလီၤလံၤအေ ဒါပူၤ လၢအဘၣ်ခိၣ်ထံယွၤကျဲလၢအလီၢ်တန့ၢ်တဘျးဘျီန့ၣ်လီၤ.

Ahmed သ့ၣ်ညါဝဲလၢခိဖျါတၢ်ဟံဘူးဖဲဖိကဟ့ၣ်အသိဒီးသိ လုၣ်လုၢ်လီၤလုၢ်ထီၣ်အါအလီၢ်, အယိသိအတၢ်လီၤလုၢ်လီၤဆဲၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ယွၤလီၤအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအဒိဘၣ်မၤဟူးသိလုၣ်အတၢ်ကဲထီၣ်သးသ့အါထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

အဝဲသ့ၣ်ညါစ့ၢ်ကီးဝဲလၢအိၣ်ဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ခိဖျါသိလီၤလံၤအေတၢ် လီၤလုၢ်လီၤဆဲၣ်အယိ, ဖဲတၢ်မၤသိလီၤလံၤတန့ၢ်ဘၣ်တန့ၢ် အနီၣ်ဂါဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်လီၤလၢအကျဲလၢအကဲထီၣ်သးသ့အလီၢ်တၢ်ကဘၣ်မၤအါ ထီၣ်တၢ်ကျဲစးစးမၤစ့ၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒီးအါ - စးထီၣ်မၤလၢတၢ်ဃု ကွၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အတၢ်အိၣ်သး (တၢ်ဒိဘၣ်ဟူးလၢအကဲထီၣ် သးခိဖျါသိလုၣ်အသိအချါလီၤလုၢ်လီၤဆဲၣ်) တၢ်မၤလီၤမၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤ စ့ၤလီၤအီၤသ့ဝဲန့ၣ်လီၤ.



3. ပတီၢ် (မ့တမ့ၢ် တၢ်လၢအဟိၣ်ထွဲထီၣ်)



ကွၢ်ထံဆိမိၣ် ပတီၢ် (မ့တမ့ၢ် တၢ်လၢအဟိၣ်ထွဲထီၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်ဒိဘၣ် မၤဟူးလၢအမၤဘၣ်ဒိတၢ်ဖဲပုၤကူပုၤကညီ မ့တမ့ၢ် န့ဆၢၣ်ခိၣ် ဃၤအဖီခိၣ်). တၢ်မၤဘၣ်ဒိအတၢ်ဒိဘၣ်မၤဟူးကဲထီၣ်သးမ့ၢ်အါထီၣ်ဝဲန့ၣ်, နကဘၣ်ဟ့ၣ်အါထီၣ်တၢ်အရ့ဒိၣ်လၢတၢ်မၤလီၤမၤကွၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤဆဲးစ့ၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်သုးကျဲတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အပတီၢ်မ့ၢ်တၢ်အရ့ဒိၣ်နီၣ်မးလီၤဆီဒၣ်တၢ်ဖဲန့ဆၢၣ်ခိၣ်ဃၤလၢအဘၣ်ဒိညီအလီၢ်, ဒ်အမ့ၢ်ဖဲန့အိၣ်ဘူးဒီးပုၤ လၢနခိၣ်နဃၤ, မ့တမ့ၢ် ထံကျိဖိအခါန့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤ, ဖဲတၢ်သိၣ်တၢ်သီအဖီလၢ, တၢ်မၤဟးကွၢ်ဟးဂီၤတၢ်လၢအပုၤ ဃုာ်ဒီးတၢ်ဒိဘၣ်မၤဟူးလၢအမၤထီၣ်ဒါတၢ်ဖဲန့ဆၢၣ်ခိၣ်ဃၤလၢအပတီၢ် မ့တမ့ၢ် အကတီၢ်တမၤလၢလၢန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤပုၤဃုာ်ဒီးတၢ်ဒိဘၣ်မၤဟူးအါထီၣ်ဖဲဆၢကတီၢ်ပုၤကွၢ်အခါ (တၢ်သ့ၣ်ညါဝဲဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဒိဘၣ်မၤဟူး “လၢအဟိၣ်ထွဲထီၣ်သး ကွၢ်ကွၢ်”) န့ၣ်လီၤ.

ဖဲန့အိၣ်လၢတၢ်ဆီလီၤဟံလီၤဖဲးဖီကဟ့ၣ်တၢ်မၤလီၤဒၣ်လဲၣ်, တၢ်မၤ ဟးကွၢ်ဟးဂီၤအပတီၢ်လၢအကဲထီၣ်သးသ့ခဲလၢ် မ့တမ့ၢ် ပုၤကူပုၤကညီ အတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂ့ၢ်အကျိၤခဲလၢ်တၢ်ကဘၣ်ဆိမိၣ်ကွၢ်ထံဝဲလၢအဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

အဒိ- ဖဲ Ahmed အတၢ်မၤလီၤ, စဲးသိအသိဒီးအလီၢ်လံၤအလီၢ်တဖၣ်တၢ်ဟံ ဘူးဝဲဒီးတၢ်ပျဲယွၤလီၤထံကျိၤအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. အါတက့ၢ်မ့ၢ်တၢ်လီၤလၢပုၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ်လုၢ်လီၤခိၣ်ဝဲအလီၢ်အဲၤခဲအဲၤခဲအဲၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢန့ဆၢၣ်ခိၣ်ဃၤ ဒီးပုၤကူပုၤကညီအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

Ahmed သ့ၣ်ညါဝဲလၢစဲးအသိတဖၣ်အလီၢ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်ကဘၣ်ဆိတ လဲကွၢ်အီၤမ့ၢ်လၢအဟိၣ်ထွဲထီၣ်လၢအမၤဘၣ်ဒိအဘၣ်သီတၢ်အကလုာ်ကလုာ်ဖဲတၢ်ဖဲးကါအီၤဖဲးဖီကဟ့ၣ်တဖၣ်အပူၤဒီးသိလုာ်ဖဲးအကျိၤ န့ၣ်လီၤ. ကံလၢအမၤဘၣ်ဒိအဘၣ်သီတၢ်တဖၣ်အံၤပုၤဃုာ်ဝဲဒီးထးအဃၤအစ့ၢ်တဖၣ်ဒီး ကံဟဲၣ်ဒြဲဒုာ်ဘီၣ် (hydrocarbon) တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲးဖီကဟ့ၣ်အသိလၢတၢ်ဖဲးကါအီၤတသ့လၢဒီးကံလၢအမၤဘၣ်ဒိအဘၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ပုၤဃုာ်ဖဲန့ဒီးတၢ်ဟံအီၤအလီၢ်အကျိၤမ့ၢ်တကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးတၢ်ပျဲ ယွၤလီၤအထံအနီၤဖဲန့ဆၢၣ်ခိၣ်ဃၤအသိးအကျိၤန့ၣ်, မၤဘၣ်ဒိဝဲဒုာ်ပုၤကူပုၤကညီ, တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘီၣ်ဒီးဆၢဖိကီၢ်ဖိတဖၣ်, ဃုာ်ဒီးညါစ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤဟးဂီၤတၢ်အပတီၢ် (မ့တမ့ၢ် တၢ်လၢအဟိၣ်ထွဲထီၣ်) လၢအကဲ ထီၣ်သးသ့တဖၣ်ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကမ့ၢ်တၢ်ဒိဘၣ်ဒိဘၣ်မ့ၢ်လၢအမၤဘၣ်ဒိတၢ်ဖဲထံကျိၤဒီးညါအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့အဂ့ၢ်ဖဲးသိလၢတၢ်ဖဲးကါတသ့လၢတဖၣ်ယွၤ လီၤဝဲထံယွၤကျိၤအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်သိးတၢ်ယွၤလီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤလူလီၤဆဲးတဖၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤဘၣ်ဒိလၢအပုၤမၤတၢ်ဖိအဂီၢ် မ့တမ့ၢ် ပုၤတဝါဖဲအအိၣ်ဘူးဒီးအတၢ်မၤလီၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

## 4. တံသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးတံလီဘဲယိတ်တဖန်အဂု်



အလီအိတ်ဝဲလအကဘဲအိတ်ဒီး မုတမုာ် ဃုထံနံတံသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးဒီးတံလီဘဲယိတ်တဖန်အဂု်တံဂဲတဖန်အပူလအမဘဲဒီးနံဆဲဒိတ်ယါဒီးပုကူပုကညီတံအိတ်ဆုတ်အိတ်ချသ့အဂု်နံလီ. ဒ်နံအသီးအလီအိတ်ဝဲလအကဘဲသ့ညါတံဘဲဘဲးတံလီဘဲဘဲးအဝဲသ့အတံဂု်ကီဒဲလဲဒဲအဂု်နံလီ.

ပုဘဲဘဲးမုဘဲဒါလအသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးတံလီဘဲဘဲးတံမတဖန်ကသမံသမိးဝဲဒဲဒဲတံလအမထီဒါတံတဖန်ပုဃုဒီး-

- တံလအဝဲသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးဒီး
- ပုတဂဲကဲဖဲအဝဲသ့အတံမသးသ့တဖန်အပူကဘဲဘဲးတံသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးဒီးတံလီဘဲယိတ်တဖန်အဂု်ဒဲအကြားဝဲဘဝဲအသီးနံလီ.

တံဟံဖိတ်ထီဒဲသးအကုဂဲတပူဃီ [အတံသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲး](#), လအဒူးနံဖျါထီဒဲစါပုဘဲဘဲးဒါအတံမမုဒါ အတကွိတ်တဖန်နံလီ.

တံမနဲဝဲဒဲဒဲတံသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးအံအီပညီမုာ်ဝဲတံသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးလအတံဂု်ထံးလအတံနံအီသ့, ဒီးအမံဂုသ့ဂုနံလီ.

တံသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးအိတ်ဟံတဖန်ဘဲဘဲးသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးကဟဲဝဲလအမုာ်ကျဲဝဲကွဲဒီးစဲးဖီကဟဲတံမလီအတံကရကရိတဖန်အိတ်,

တံဖိတ်ဂံာ်တံသိတ်တံသိဒီးပဒိတ်အခဲးစဲးကရတဖန်ဒီးကရသဘျဲအဂဲတဖန် မုတမုာ် ဟီဒိတ်ဒိတ်တံကရကရိတဖန်နံလီ.

နတံသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးတံလီဘဲဘဲးယိတ်လအကဲထီဒဲသးသ့အဂု် ဒီးအါ, နကသ့အိတ်ဒီးတံထံစိတ်စါတံလအတံလီဘဲဘဲးယိတ်လအကဲထီဒဲသးသ့အဖီဒိတ်ဒီးအါ, ဒီးဖဲးမတံလအိတ်ဒီးတံဟးဆဲးတံအဝဲနံ သ့နံလီ. ဒ်နံအသီး, တံတဒီးနံဘဲဘဲးတံသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးပုမမုဒါအဂဲတဖန်အိတ်ဖဲတံအိတ်သးတံမံဒီးနံဘဲဘဲးအီပညီမုာ်ဝဲနတသ့လူပိမထွဲဒဲနမုဒါတဖန်ဘဲဘဲးနံလီ.

ဖဲတံမသးအါမံအပူ, တံလီလအအိတ်ဒီးတံဟံလီတံပာ်ဘဲဘဲးလအလီတံလီဆဲး, တံတူလီအီသ့ဒီးအိတ်ဒီးအကံစီလအတံပာ်ဘဲဘဲးရဲကျဲလအမံဂုသ့ဂုဖဲတံနံကျဲ, တံအတီပတီ မုတမုာ် ဖဲးဖီ ကဟဲတံမလီအတံဖဲးတံမတဖန်အပူ, တံအံကမုာ်တံဟံဖျါထီဒဲတံလအဆဲးကလကဲဒါကျဲတံဖဲးတံမအကျဲလအကြားဝဲဘဝဲလအကဘဲအိတ်သးအဂု်နံလီ.

အဒိ- Ahmed အိတ်ဒီးအမုဒါလအတံအိတ်ဒီး မုတမုာ်  
 တံဃုထံနံတံဂုာ်တံကျဲဘဲဘဲးတံလီဘဲဘဲးယိတ်တဖန်အဂု်ဒီးသ့ကျဲပုကူတံဖဲတံလီဘဲဘဲးယိတ်အလီဖီဖျါတံဟံဃာ်ဖဲးဖီကဟဲအသိအသိဒီးအတံဂုတဝဲတဖန်ဖဲအတံမလီနံလီ.

Ahmed ဃုထံနံတံသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးဖဲကဟဲတံမလီအတံနံကျဲလအအိတ်ဟံဝဲလအဂီတဖန်လအဘဲဘဲးဒီးတံဖဲတံလီလအတံစူးကါအီတသ့လအဘဲဘဲးတဖန်အတံလီပျဲလီဘဲဘဲးယိတ်အဂု်, ဒီးတံဟံဃာ်တံလအပူဖျဲဒီးတံလီဘဲဘဲးယိတ်ဒီးတံဟံဖီထီဒဲမံဝဲဒဲဒဲတံအထံအနိတ်တဖန်ဒဲအမုာ်, သိတဖန်အသီးနံလီ. အဝဲမတံအံဒီဖျါတံဖဲးဝဲဒဲဒဲတံကျဲဖဲအမံပနီတဖန်ဖဲသိလအစူးကါဝဲအလီ, ဒီးဃုထံနံတံနံကျဲလအဖဲးဖီကဟဲတံမလီဒီး EPA ဘဲဒဲထံရဲယုတ်အိတ်နံလီ. တံနံကျဲတဖန်အပူပုဃုထံဒီးတံဖဲးဝဲဒဲဒဲတံဖဲတံလီတဖန်အဂု်ဒဲအမုာ် EPA အ [တံဟံဃာ်တံထံတံနံဒီးတံဟံဖီထီဒဲတံဖဲးတံမအကျဲလအကြားဝဲဘဝဲ](#) (EPA အလံစဲကျဲထုးထီဒဲရဲလီ 1698).

မုာ်လအ Ahmed အဲဒဲဒီးသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးတံလီအနီကစဲဒဲဒဲအ [တံသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးအီအီအီ](#), အဝဲဃုထံနံတံလအတံသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးတံမနုအဂဲတဖန်ဖဲအဖဲးဖီကဟဲတံမလီမံဝဲအဂု်နံလီ. Ahmed ဟံးနံတံဆဲးကတီလအတံကတီသကဲဒီးဒီးပုသ့ပုဘဲဘဲးစဲဒဲနံဖဲအတံမလီဒီးအတံမသကဲးဖဲးဖီကဟဲတံမလီ, လအတံနံပာ်ဘဲဘဲးပုကူလအလီလအတံဟံလီဝဲလအလီဒဲဒဲလအဘဲဘဲးသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးအဂု်စုာ်ကီးနံလီ. တံဟံဖိတ်ထီဒဲတံဂုာ်ထံးတဖန်အံတပူဃီလအတံဒူးသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးတံသ့ညါနံပာ်ဘဲဘဲးဖဲအဆဲးကတီဒဲဒဲနံလီ.

## 5. တၢ်စးကါအိၣ်ဒီးကၢကိၣ်ဝဲဒၣ်



အလီၤအိၣ်ဝဲလၢနကဘၣ်ကွၢ်ထံဆိမိၣ်တၢ်ပၤဆၢလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲအိၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်ဒီးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤလီၤမၤကွၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤစ့လီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအိၣ်ပညိတမ့ၢ်ထဲလၢတၢ်ယုကွၢ်တၢ်ပၤဆၢလၢအပိးလီၤလၢတၢ်ဘၣ်ပူၤအိၣ်ဒီးကၢကိၣ်ဝဲဘၣ်ဝဲ, - အိၣ်ပညိမ့ၢ်စ့ၢ်ကိးဝဲလၢတၢ်ဆိတလဲမၤကဲ ထီၣ်လိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကျဲတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကျဲလၢတၢ်မၤလီၤမၤကွၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤစ့လီၤကွၢ်တၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုး မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်ညိန့ၢ်အိၣ်တဖၣ်ဝဲလၢ-

- ကဲထီၣ်အသးသ့ဝဲလၢတၢ်ပူၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်တုထုးထီၣ်တၢ်ပၤဆၢ အတၢ် ထီၣ်တၢ်တံာ်တဖၣ်, - မ့တမ့ၢ်
- ဖဲလၢအမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကျဲ, မ့ၢ်တၢ်လၢအကဲထီၣ်သး

သ့ဝဲလၢတၢ်မၤကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်တၢ်ဖဲနတၢ်အိၣ်သးတဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. ကျဲလၢတၢ်မၤလီၤမၤကွၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤစ့လီၤကွၢ်တၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုး

မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်ညိန့ၢ်အကြးဝဲဘၣ်ဝဲဖဲလၢ-

- မ့ၢ်တၢ်တုလီၤထီၣ်ဘးဖဲတၢ်မၤလီၤမၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤစ့လီၤတၢ် လၢအကဲထီၣ်သးသ့ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤဟးဂီၤအပတီၢ်ဖဲတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုး မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အပူၤ
- တဒူးအိၣ်ထီၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အသိးဒီးအဒိၣ်အအါတဖၣ်ဘၣ်, ကန့ၣ်ယုာ်တၢ်မၤသးအဂ့ၢ်ခဲလၢာ်
- ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ထီၣ်ကွၢ်တံာ်ကွၢ်နီၣ်ထီၣ်ဖဲတၢ်မၤသးလၢအအိၣ်ဒီးဝဲဒီးတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုး မ့တမ့ၢ် တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.



ဖဲနကွၢ်ထံဆိမိၣ်တၢ်မၤသးတဖၣ်အံၤအခါ, နကဘၣ်ဆိမိၣ်ဘၣ်ယိၣ်ဒီးတၢ်ပၤဆၢအတီၢ်ပတီၢ်လီၤဆိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ, ဖဲလၢမ့ၢ်တအိၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ကူာ်ဘၣ်ယိၣ်ဒီးဖိကဟ့ၣ်ပိညါ မ့တမ့ၢ် တၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢတၢ်ပၤဆၢဝဲဒၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တဖၣ်အဂီၢ် (အဒိ, နမၤလီၤမၤကွၢ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တန့ၢ်), နကဘၣ်ဆိမိၣ်တၢ်ပၤဆၢအဂၤတဖၣ်ဒိအမ့ၢ်တၢ်လဲလိာ်တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလီၤဆိ (လၢအပူၤဖျဲးဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အါထီၣ်) ဖဲတၢ်ဖံးတၢ်မၤအလီၢ် (တၢ်ပၤဆၢစံးဖိကဟ့ၣ်ပိညါ), မ့တမ့ၢ် တၢ်သိၣ်လိန့ၣ်ပုၤမၤတၢ်ဖိလၢတၢ်မၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတုလီၤတီၤလီၤအကျဲလၢအကျဲလၢတၢ်မၤစ့လီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ် (တၢ်သ့ၤကျဲၤပၤဆၢတဖၣ်) န့ၣ်လီၤ.

# တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ

အဒိ- Ahmed သုဒ္ဒးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ထီၣ်ကွၢ်တၢ်ပၤအကျဲလၢ အအိၣ်ဟံဝဲလၢတၢ်တၢ်ပီၣ်အတၢ်ပုၤတၢ်ဂၤဒီးအပူၤစူးကၢတၢ်ဖိတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးအဝဲယုထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်ယုထၢပၤအကျဲလၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂ့ၢ်လၢတၢ်ဆါအီၤသ့အဂီၢ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤအကျဲအကျဲသီလၢတၢ်ဟံးန့ၣ်စူးကၢလုၤပိၣ်မၤထွဲစဲးဖီကဟ့ၣ်တၢ်မၤလီၤဒီး EPA တၢ်န့ၣ် ကျဲအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ, ကတီၢ်အံၤ Ahmed သုစူးကၢတၢ်ယုထံၣ်လီၤဘၣ်တၢ်လီၤလူလီၤဆံၣ်အတၢ်ဂ့ၢ်ကီတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

Ahmed သုကွၢ်ထံဆိမိၣ်တၢ်ပၤအကျဲအတၢ်အိၣ်သးလၢအကြးဝဲ ဘၣ်ဝဲလၢအတၢ်အိၣ်သးအဂီၢ်ဖျါအတၢ်န့ၣ်ပၤတၢ်မၤလၢအမၤ သးသ့အဂ့ၢ်, တၢ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်လဲလိၣ်ဘၣ်မနုၤလၢတၢ်ဘၣ်မၤဝဲဖဲအ တၢ်မၤလီၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲအကျဲအပူၤဒီးတၢ်ယုထၢတုၤလီၤတီၤလီၤမနုၤတဖၣ်လၢတၢ်သးကျဲဝဲဒၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ် န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယုထၢတန့ၢ်နီၤဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်အတၢ်အကြးဝဲဘၣ်ဝဲဖီဖျါလၢတၢ်လီၤပျံၤလီၤဖုးအဂၢၤတဖၣ်ဖဲအတၢ်မၤလီၤအယိၣ်န့ၣ်လီၤ. အဒိ, တၢ်န့ၣ်ကျဲတၢ်လီၤလူလီၤစံၣ်ပိးလီၤလၢအအိၣ်ဟံတန့ၢ်နီၤတၢ်အကြးဝဲလၢတၢ်စူးကၢဝဲဖဲအတၢ်မၤလီၤမၤအကျဲအကျဲကပျီၤထီၣ်ဖီဖျါစဲးဖီကဟ့ၣ်အသိအတၢ်လီၤလူလီၤဆံၣ်အယိၣ်န့ၣ်လီၤ. Ahmed ကဘၣ်သမံသမိးတၢ်န့ၣ်ကျဲပိးလီၤမနုၤတခါလၢအဘၣ် လိာ်ဖိးမံဒီးသိသ့အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်န့ၣ်အသိး Ahmed ကဘၣ်ဆိမိၣ်တၢ်စူးကၢတၢ်အပူၤတဖၣ်လၢ တၢ်မၤစုၤလီၤတၢ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ထံးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်လဲၣ်ဂ့ၢ်, တၢ်အပူၤတဖၣ်မ့မ့ၢ်ထဲလၢအဲကလံးကျိာ်န့ၣ်, ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် တၢ်အကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢအပူၤမၤတၢ်ဖိကရွဲၢ်ကိးဂၤဒီးအဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲတၢ်မၤသးအံၤအပူၤ, အလီၤအိၣ်ဝဲလၢ Ahmed

ကစူးကၢတၢ်ပနီၣ်လၢအအိၣ်ဒီးအလွဲၢ်တဖၣ်ဒီးတၢ်ဂီၤတၢ်ဖိၣ်လၢအဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်နီၣ်န့ၣ်သိလ့ၣ်ဖဲတၢ်ဟံလီၤသိလၢတၢ်စူးကၢအီၤတသ့အသိအလီၤန့ၣ်လီၤ.

## 6. တၢ်အပူၤကလံၤ



တၢ်ဘၣ်လီၤတၢ်ဂ့ၢ်ကိလီၤလီၤဆီဆီအပူၤကလံၤလၢအမၤစ့ၤလီၤတၢ်မၤဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဂီၢ်တၢ်ကဘၣ်ကွၢ်ထံဆိမိၣ်တၢ်လၢအကြီဆၢတၢ်လၢအမၤစ့ၤလီၤတၢ်လၢအကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်သ့န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အရ့ၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်ဝဲ, တၢ်ဘၣ်လီၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိလီၤအတူၤလီၤထီၣ်ဘး တမ့ၢ်တၢ်လၢအပူၤဒိၣ်ကတၢ်ထီၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး, တၢ်ဘၣ်လီၤဘၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိလီၤအပူၤဘၣ်တမ့ၢ်သ့ၣ်သ့ၣ် တၢ်တုၤလီၤထီၣ်ဘးအဒိၣ်ကတၢ်လၢအအိၣ်ဟံဝဲလၢတၢ်ပၤဆှၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

အဒိ, တၢ်ထီၣ်စံးဖိကဟ့ၣ်အတၢ်ပၤဆှၢဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကအိၣ်ဒီး တၢ်အပူၤကလံၤအါအါဂီၢ်ဂီၢ်, ဘၣ်ဆၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤကဘၣ်လိာ်ဖိး ဒုဖဲတၢ်မၤစ့ၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်မ့ၢ်မ့ၢ်အလီၢ်, လီၤဆီဒၣ်တၢ်သုးကျဲၤပၤဆှၢတၢ်သိၣ်လိၣ်ဒ်န့ၣ်သိးတဖၣ်ဖျါလီၤကလံၤထီၣ်သးတသ့ဂ့ၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး, ဖဲဆၢကတီၢ်ပူၤကွၢ်, တၢ်ကွၢ်ထွဲသုးကျဲၤပၤဆှၢတၢ်လၢအ အိၣ်ဒီးအကံၢ်အစီ (ဒ်တၢ်သိၣ်လိၣ်န့ၣ်လိမ့ၢ်ဆ့ၣ်မ့ၢ်ဂီၢ်ဒီးတၢ်သမံသမိး တဖၣ်) ကကတၢ်ဝဲလၢတၢ်အပူၤကလံၤလၢအအါန့ၢ်ဒီးတၢ်ထီၣ်ကွၢ် တၢ်ကွၢ်တၢ်ပၤဆှၢလၢတလိၣ်ဘၣ်တၢ်မၤသီထီၣ်တၢ်ဒ်ညီန့ၢ်အသိးဘၣ် န့ၣ်လီၤ.

ဖျါလီၤကလံၤလၢနကမၤလၢပုၤနမ့ၢ်ဒါလၢတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲအတီၤပတီၢ်, ဖဲနသ့ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်မၤအါထီၣ်တၢ်တံစၢၤမၤစၢၤလၢတၢ်မၤစ့ၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအတဒုးကဲထီၣ်တၢ်အစၢၤလၢတၢ်မၤစ့ၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်တမံၤလၢလၢအလၢပုၤဒီးအဒိပညီန့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤအဒိပညီမ့ၢ်ဝဲနကကွၢ်ထံဆိမိၣ်တၢ်အိၣ်သးဘၣ်သး-

- တၢ်ဘျုးလီၤတၢ်လၢအလီၢ်အိၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်တၢ်ပၤဆှၢ(တဖၣ်)အဂီၢ်တၢ်ကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်မၤဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤအတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ်ဘၣ်, ဒီးလၢတၢ်န့ၣ်အသိးတၢ်မၤကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်တၢ်ပၤဆှၢ(တဖၣ်)တဖၣ်အံၤတၢ်ဟံဝဲဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ,— မ့တမ့ၢ်
- တၢ်မၤကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်တၢ်ပၤဆှၢလၢအပူၤကလံၤဒိၣ် မ့တမ့ၢ် တၢ်တံစၢၤမၤစၢၤတၢ်ပၤဆှၢသပုၤပုၤတဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်အစၢၤလၢအဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်ဖဲတၢ်ပၤဆှၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အပူၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွၢ်ထံဆိမိၣ်တၢ်ဖဲတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤအပူၤအဒိပညီတမ့ၢ်ဝဲလၢနတအိၣ်ဒီးတၢ်ပၤဆှၢဝဲဒၣ်နတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်, ဘၣ်ဆၣ်ကမၤစၢၤန့ၣ်လၢနတၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်အိၣ်သးမန့ၣ်လၢအတူၤလီၤထီၣ်ဘးတၢ်ဝဲဖဲနတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤအပူၤ, မ့တမ့ၢ် တၢ်ပၤဆှၢလီၤဆီလၢနဆှၢန့ၣ်ဟံဖျါလၢတၢ်ကစူးကါဝဲတဖၣ်အိၣ်ဒီးအကံၢ်ဖိလၢတၢ်မၤလီၤမၤ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤစ့ၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ညီန့ၢ်စူးကါတၢ်ပၤဆှၢဟံဖိၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအမၤစ့ၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ်ကအိၣ်ဒီးအကံၢ်ဖိလၢကျိၣ်စ့ၣ်ဝဲတကပၤအါန့ၢ်ဒီးတၢ်ထီၣ်ကွၢ်တံကွၢ်တၢ်ပၤဆှၢတခါဒီးကဒုးကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်တၢ်မၤစ့ၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအထဲသိးတုၤသိးန့ၣ်လီၤ.

အဒိ- Ahmed အိၣ်ဒီးတၢ်ဒုးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ပၤဆှၢလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢအ အိၣ်ဟံဝဲလၢအဂီၢ်လၢတၢ်သုးကျဲၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအအိၣ်ဟံဝဲလၢသးဒီဖျါတၢ်ရှဲၣ်ကျဲၤလီၤစံးဖိကဟ့ၣ်အသိးဒီးအလီၢ်လံတဖၣ်ဖဲတၢ်မၤလီၢ်န့ၣ်လီၤ.

Ahmed ထီၣ်ကွၢ်တၢ်ပၤဆှၢတၢ်လဲၤထီၣ်လဲၤထီၣ်တနီၤနီၤအတယၢ် လၢအအိၣ်ဒီးအကံၢ်ဖိဖဲတၢ်ပၤဆှၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. Ahmed သ့ၣ်ညါဟံပနီၣ်ဝဲလၢတၢ်ပၤဆှၢအါမၤလၢအအိၣ်ဟံဝဲလၢ အဂီၢ်မ့ၢ်ဝဲဒၣ်တၢ်ယိၣ်, ကြးဒီးအပူၤကလံၤဒီးညီဝဲလၢတၢ်စူးကါအီၤ အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်လံၣ်ဂ့ၢ်, တၢ်ပၤဆှၢတနီၤနီၤလၢအအိၣ်ဟံဝဲလၢ Ahmed အဂီၢ်အပူၤ ကလံၤဒိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်စူးကါတၢ်တံစၢၤမၤစၢၤအါအါဂီၢ်ဂီၢ်လၢတၢ်မၤဒီးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. Ahmed ကဆိမိၣ်ဘၣ်သးတၢ်မၤကဲထီၣ်လိၣ်ထီၣ်တၢ်ပၤဆှၢတဖၣ်န့ၣ် အပူၤကလံၤအဂ့ၢ်ဒီးကမ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ဘျီးဘၣ်ဒီးတၢ်န့ၢ်ကျဲၤလၢအကဲထီၣ်သးသ့တဖၣ်လၢတၢ်မၤစ့ၤလီၤဝဲဒၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ဆူညါအ ဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

# တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ

ခဲအံၤန့ၣ် Ahmed ကွၢ်ထံဆိမိၣ်ဝဲလၢ-

1. မ့ၢ်ယ (မၤလီၤမၤကွၢ်) တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်သ့လဲၤနီၤ.
2. တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢအမၤဟးကွၢ်ဟးဂီၤကဲကဲထီၣ်တၢ်လၢအ (လီၤကဲလၢအကဲထီၣ်သးသ့) မ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.
3. တၢ်လၢအမၤဘၣ်ဒိပုၤကူပုၤကညီအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ မ့တမ့ၢ် န့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤ (ပတီၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်လၢအပိၣ်ထွဲထီၣ်) နးထဲလဲၣ်.
4. တၢ်လၢအသ့ၣ်ညါ မ့တမ့ၢ် တၢ်လၢအဘၣ်ယုထံၣ်န့ၣ်ဘၣ်ယးဒီး (တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်) တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂ့ၢ်မနုၤလဲၣ်.
5. စဲးဖီကဟ့ၣ်ပီညါ, တၢ်မၤအကျဲအကျဲ မ့တမ့ၢ် တၢ်ပိးတၢ်လီၤလၢအအိၣ်ပတီၢ် (တၢ်စူးကါအီၤသ့ဒီးအကၢကီၣ်) ကြးဝဲဘၣ်ဝဲလၢတၢ်ပၢ်ဆၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်အဂီၢ်မနုၤလဲၣ်.
6. တၢ်ယုထၢတၢ်ပၢ်ဆၢအပူၤကလံၤလၢတၢ်ထီၣ်သ့တြီၤကွၢ်ဝဲဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ဟးဆဲးအီၤတဖၣ်တၢ်မၤအီၤသ့လၢကျဲဒ်လဲၣ်.

Ahmed စူးကါဝဲဒၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်အံၤသ့ဝဲလၢတၢ်ဒူးန့ၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ပၢ် ဆၢလၢအမၤဝဲတဖၣ်မၤလီၤမၤ မ့တမ့ၢ် မၤစ့ၤလီၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်, ဒီးမ့ၢ်ဝဲတၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

## ဖဲဆၢကတီၢ်ပူၤကွၢ်တၢ်လဲလိာ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲတဆိဘၣ်တဆိသ့ဝဲ

တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်အတၢ်ပတီၢ်လၢအကမၤဘၣ်ဒိပုၤကူပုၤကညီအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးန့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤအဖီခိၣ်ဂ့ၤထီၣ်ဝဲဒၣ်ဖဲဆၢကတီၢ်ပူၤကွၢ်အခါန့ၣ်လီၤ. တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်အသီလၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်ကဲထီၣ်ဝဲဒီးတၢ်ခွဲးဂ့ၤယၢ်ဘၣ်အသီတဖၣ်ဂ့ၤထီၣ်ဝဲလၢတၢ်သ့ၣ်ကျဲၤဝဲဒၣ်တၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအကဲထီၣ်သးဒီးဖျိစဲးဖီကဟ့ၣ်ပီညါလၢအသီဒီးကြးဝဲဘၣ်ဝဲဒီးအပူၤကလံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဆိတလဲ မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်အဝဲန့ၣ်တဖၣ်လီၤဆိလိာ်အသးလၢစဲးဖီကဟ့ၣ်တၢ်မၤလီၤဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပုၤလၢအဟံးဖီၣ်ထီၣ်မူဒါတဖၣ်ကဘၣ်သမံသမိးကဒါက့ၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအကဲထီၣ်သးဖဲအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤတဖၣ်အပူၤဒီးအဝဲသ့ၣ်အတၢ်မၤအကျဲအကျဲအကဲထီၣ်တုၤလီၤတီၤလီၤလၢတၢ်သ့ၣ်ကျဲၤတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢအအိၣ်ဒီးဝဲတဖၣ်ဖဲအအိၣ်ဒီးတၢ်ယုထၢကျဲအသီအခါန့ၣ်လီၤ.

ထီၣ်န့ၣ်န့ၣ်ကဘၣ်သမံသမိးကဒါက့ၤတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပၢ်န့တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအလီၤကဲလၢအကဲထီၣ်သးသ့ဒီးအပိၣ်ထွဲထီၣ်တဖၣ်အဂ့ၢ်, ဒီးတၢ်ပၢ်ဆၢလၢအိၣ်ဒီးန့တဖၣ်လၢတၢ်မၤစ့ၤလီၤတၢ်လၢအမၤဘၣ်ဒိပုၤကူပုၤကညီအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးန့ဆၢၣ်ခိၣ်ယၢၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးဖျိန့တၢ်မၤအံၤအဖီခိၣ်န့မၤလီၤတၢ်သ့ဝဲလၢန့ကဆဲးမၤလၢပုၤန့တၢ်န့ၣ်ပၢ်တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကျဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲအဂ့ၢ်ဖဲကတီၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

# တၢ်ဖံးတၢ်မၤအကဲလၢအကြးဝဲဘၣ်ဝဲ

---

## တၢ်တိစၢၤမၤစၢၤလၢအအိၣ်ဟံဝဲတဖၣ်

လၢတၢ်သ့ၣ်ညါအါထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်ဃးန့ၣ်တၢ်ကတိၤတၢ်န့ၣ်တၢ်လၢဝဲကွၢ်လၢသဲစးတၢ်ဘျၢအသီအဂီၢ်, နစူးကါတၢ်တိစၢၤမၤစၢၤအဂ့ၢ်ဂံၢ်ထံးလၢလၢအံၤလၢအကမၤစၢၤန့ၣ်လၢ-

- [စးဖီကဟံၣ်တၢ်မၤလီၢ်အတၢ်န့ၣ်ကျဲတဖၣ်- ဆီၣ်ထွဲမၤစၢၤန့ၣ် လၢနတၢ်လူၤဟံၣ်မၤထွဲန့ၣ်ဆၢၣ်ခိၣ်ဃၢၤအမူဒါထီၣ်ရီၤတဖၣ်](#)  
(EPA အလံာ်စဲကျဲးထုးထီၣ်ရၤလီၤ 1741)
- [Environmental risk management](#)
- [တၢ်ဃိထံသမံသမိးဒီးတၢ်ပၤဆၢတၢ်လီၤဘၣ်ယိၣ်- တၢ်န့ၣ်ကျဲလၢမၤကျိၤဝဲကွၢ်အဂီၢ်](#)  
(EPA အလံာ်စဲကျဲးထုးထီၣ်ရၤလီၤ 1695)
- [epa.vic.gov.au/for-business](http://epa.vic.gov.au/for-business)

---

### တၢ်သ့ၣ်ညါဟံးပနီၣ်အလံာ်ဘိးဘၣ်ဟံးဖျါ

EPA အၢ်ပၤအီၤလီၤဝဲလၢအသ့ၣ်ညါဘၣ်ထီၣ်ရံၣ်ယၢ်အထံၣ်ကီၢ်ဖိ အဆိကတၢ်တဖၣ်ဒီးအတၢ်ဂံၢ်ဆူၣ်လၢအမၤသးတပယုၣ်ဃီဖဲ တၢ်မၤလိထံဟီၣ်ခိၣ်ဒီးဘၣ်တၢ်အိၣ်မူတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအလုၢ်လၢအလီၢ်လံၤကတၢ်.

ပအၢ်ပၤအီၤလီၤလၢပသ့ၣ်ညါပုၤထူလံၤဖိအနီၢ်ကစၢ်အဟီၣ်ခိၣ်လီၢ်ဒီးအထံၣ်ကျိထံကွၢ်ဖဲပအိၣ်ဆိးဒီးပဖဲမၤတၢ်အလီၢ် ဒီးပဟံးဖျါထီၣ်ပတၢ်ယုၣ်ယီၣ်ဟံးကဲပုၤသ့ၣ်က့သးပုၤလၢအပူၤကွၢ်ဒီးခ့ၢ်ကတီၢ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

#### ပအၢ်ပၤအီၤလီၤလၢပသ့ၣ်ညါဝဲဒၣ်-

- ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးထံကျိထံကွၢ်လၢအဘၣ်ဃးဒီးနီၢ်သး, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒီးမုၢ်ကျိဝဲကွၢ်တဖၣ်မ့ၢ်တၢ်အရ့ၣ်ခိၣ်ဝဲလၢပုၤထူလံၤအဘီၤရံၣ်က့န့ၣ်ဖိတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤခဲလၢကဲဘၣ်ထီၣ်ရံၣ်ယၢ်အပူၤလၢအိၣ်ဒီးဝဲဒၣ်ပုၤထူလံၤအဘီၤရံၣ်က့န့ၣ်ဘၣ်ထီၣ်ရံၣ်ယၢ်ဖိအထံၣ်ကီၢ်လၢအဟဲလီၤစၢၤလၢမိၢ်ပာ် ဖဲဖူလၢပျၢၤအသိးန့ၣ်လီၤ.
- ပုၤထူလံၤအဘီၤရံၣ်က့န့ၣ်ဖိအတၢ်သးစဲ, အတၢ်လိၣ်ဘၣ်ဒီးအတၢ်မုၢ်လၢကွၢ်ဖိတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်အရ့ၣ်ခိၣ်ဝဲလၢ EPA အမုၢ်ကျိဝဲကွၢ်ခိၣ်သ့ၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်သ့ၣ်ညါဟံးပနီၣ်ဒီးဟံးခိၣ်ဟံးကဲဝဲဒၣ်တၢ်အံၤထွဲကွၢ်ထွဲန့ၣ်ခိၣ်ဃၢၤအန့ၣ်လၢအကထိတဖၣ်, ပုၤထူလံၤအဘီၤရံၣ်က့န့ၣ်ဘၣ်ထီၣ်ရံၣ်ယၢ်ဖိဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖၣ်မ့ၢ်တၢ်အရ့ၣ်ခိၣ်ဝဲလၢ EPA

အတၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢတၢ်ပျဲပူၤဖျဲးတၢ်လၢတၢ်ဒိသဒါဝဲဒၣ်ပုၤကူပုၤကညီအတၢ်အိၣ်ဆူၣ်အိၣ်ချ့ဒီးန့ၣ်ခိၣ်ဃၢၤလၢအဘၣ် တၢ်မၤဘၣ်ဒိအီၤဖျါတၢ်ဘၣ်အဘၣ်သီဒီးတၢ်တဖၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်တၢ်ဖိၣ်ဂၢၢ်ဃာ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီအကျဲအသိးပဃုထံၣ်န့ၣ်တၢ်မၤသကိးဒီးတၢ်ဟံးဖျါမၤသကိးတၢ်တပူၤဃီလၢတၢ်သ့ၣ်ထီၣ်လုာ် လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢအပူၤဖျဲးဒီးတၢ်လီၤဘၣ်ယီၣ်ဃုာ်ဒီးပုၤထူလံၤအဘီၤရံၣ်က့န့ၣ်ဖိအတၢ်ကွၢ်ဖိဒီးအလုၢ်အပူၤလၢအမၤဝဲ ဖဲန့ၣ်ခိၣ်ဃၢၤခဲလၢကဲအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ.

EPA ဟ့ၣ်သဆၣ်ထီၣ်ပုၤဘၣ်ထီၣ်ရံၣ်ယၢ်ဖိခဲလၢကဲလၢအကကွၢ်ထံဆိမိၣ်အတၢ်မၤကျိကျဲလၢတၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပာ်, တၢ်ဟံးကဲဒီးတၢ်ဒိသဒါဝဲပုၤထူလံၤအဘီၤရံၣ်က့န့ၣ်ဖိအလုၢ်လၢတၢ်ဆဲးတၢ်လၢအတၢ်န့ၣ်သါတဖၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ.

---